Ministry of Digital Governance
Ψηφιακά υπογεγραμμένο από MARINA CHRYSI
Ημερομηνία: 2026.10.07 11:00:56 EEST
Digitally signed by Ministry of Digital Governance
Date: 2026.10.07 11:04:55 EEST
Reason:
Location: Athens

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
Αθήνα, 6 Οκτωβρίου 2026
Αρ. Πρωτ: ΔΙΔΔΔΗ/Φ.18/οικ.16971

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
E-mail: dir_ddid@ypes.gov.gr

Προς: Πίνακας Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: «Ενιαία εφαρμογή νομοθεσίας επί ενδικοφανών προσφυγών - υποχρεωτική ανάρτηση εγκύκλιων οδηγιών στις ιστοσελίδες των φορέων».

Α. Με τις πρόσφατες διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 5293/2026 (Α΄ 57) προστέθηκε στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45) άρθρο 25Α για την ενιαία εφαρμογή νομοθεσίας επί ενδικοφανών προσφυγών. Ειδικότερα, στην εν λόγω ρύθμιση προβλέπονται τα ακόλουθα:

«1. Οι ενδικοφανείς προσφυγές της παρ. 2 του άρθρου 25, που υποβάλλονται ενώπιον φορέων του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1, εξετάζονται υποχρεωτικά ***από ενιαίο κεντρικό όργανο εξέτασης προσφυγών του εκάστοτε φορέα, το οποίο μπορεί να αποτελείται από περισσότερα κλιμάκια****.*

2. ***Δεν επιτρέπεται η εξέταση ενδικοφανών προσφυγών από όργανα με καθορισμένη τοπική αρμοδιότητα****.*

3. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων τεχνολογίας, πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (τηλεδιάσκεψη) για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης των οργάνων της παρ. 1, παρέχεται ως δυνατότητα στον διοικούμενο, σε περίπτωση που η ενδικοφανής προσφυγή έχει υποβληθεί σε περιφερειακή υπηρεσία του φορέα, προκειμένου να επιλέξει εάν θα συμμετέχει στη συνεδρίαση μέσω τηλεδιάσκεψης ή με αυτοπρόσωπη παρουσία.

4. Οι ενδικοφανείς προσφυγές δύνανται να υποβάλλονται και ηλεκτρονικά μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης (gov.gr).

5. ***Με αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των φορέων της παρ. 1****, συστήνονται νέα κεντρικά όργανα εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών και καταργούνται ή συγχωνεύονται σε ενιαία κεντρικά όργανα, προϋφιστάμενα τοπικά όργανα. Με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζεται ο τρόπος συγκρότησης, η σύνθεση των οργάνων αυτών, στα οποία δύνανται να προεδρεύουν και να συμμετέχουν λειτουργοί του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους μετά από σύμφωνη γνώμη του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η σύγκλησή τους, η διαδικασία υποβολής και εξέτασης των προσφυγών, η συχνότητα και ο τρόπος διεξαγωγής των συνεδριάσεων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία των νέων οργάνων, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας τους με τη χρήση των ΤΠΕ του ν. 4727/2020 (Α' 184). Με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού δύναται να καθορίζεται, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, αμοιβή ή αποζημίωση των συμμετεχόντων στα όργανα*

αυτά.
6. Το παρόν άρθρο δεν καταλαμβάνει τους φορείς, στους οποίους υφίσταται ήδη κεντρικό όργανο εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών, καθώς και τους φορείς εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4495/2017 (Α' 167).
7. Οι φορείς της παρ. 1 εκδίδουν τις αποφάσεις της παρ. 5 το αργότερο ***εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος****. Μετά την 1η Ιανουαρίου 2027 δεν εξετάζονται ενδικοφανείς προσφυγές από όργανα με καθορισμένη τοπική αρμοδιότητα.*».

Προς αποσαφήνιση ζητημάτων που ενδέχεται να προκύψουν κατά την εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων, διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

- Ως ενιαίο κεντρικό όργανο νοείται **αποκλειστικά κεντρικό συλλογικό όργανο** του φορέα. Αυτό προκύπτει από το ίδιο το κείμενο του άρθρου, το οποίο παραπέμπει ευθέως σε συλλογικό όργανο: «*κλιμάκια*» (παρ. 1), «*διεξαγωγή της συνεδρίασης των οργάνων*» και συμμετοχή του διοικουμένου «*στη συνεδρίαση*» (παρ. 3), «*τρόπος συγκρότησης, η σύνθεση*», «*προεδρεύουν και συμμετέχουν λειτουργοί του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους*», «*σύγκλησή τους*», «*συχνότητα και ο τρόπος διεξαγωγής των συνεδριάσεων*» (παρ. 5). Δεδομένων των ανωτέρω, στην έννοια του κεντρικού οργάνου δεν εμπίπτουν τα μονομελή όργανα, οργανικές μονάδες ή υπηρεσίες των φορέων της διοίκησης.

- Η παρ. 6 του άρθρου 25Α προβλέπει ρητά ότι το άρθρο δεν καταλαμβάνει τους φορείς στους οποίους υφίσταται ήδη κεντρικό όργανο εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών, ούτε τους φορείς που εμπίπτουν στον ν. 4495/2017 (Α΄ 167). Εν προκειμένω, δεν απαιτείται νέα απόφαση σύστασης, υπό την προϋπόθεση ότι το υφιστάμενο όργανο καλύπτει το σύνολο των ενδικοφανών προσφυγών του φορέα. Στην περίπτωση που ο φορέας έχει κεντρικό όργανο για ορισμένες κατηγορίες προσφυγών και τοπικά όργανα για άλλες, τότε υπάγεται στις νέες ρυθμίσεις ως προς τις δεύτερες κατηγορίες προσφυγών και οφείλει να εκδώσει την απόφαση της παρ. 5 για αυτές.

- Η ως άνω πρόβλεψη αφορά την υποχρέωση σύστασης. Δεν εμποδίζει τον φορέα να προσαρμόσει τη λειτουργία του οργάνου του (ενδεικτικά με πρόβλεψη τηλεδιάσκεψης για προσφυγές που υποβλήθηκαν σε περιφερειακή υπηρεσία, ηλεκτρονικής υποβολής μέσω gov.gr), και αυτό συνιστάται. Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται ότι δεν επιτρέπεται η εξέταση ενδικοφανών προσφυγών από όργανα με καθορισμένη τοπική αρμοδιότητα.

- Δεν είναι δυνατή η λειτουργία στον φορέα περισσοτέρων του ενός διακριτών οργάνων σε κεντρικό επίπεδο που να εξετάζουν ομοειδείς ενδικοφανείς προσφυγές. Για κατηγορίες προσφυγών με εντελώς διαφορετικό αντικείμενο μέσα στον ίδιο

φορέα, η ενδεδειγμένη λύση παραμένει το ένα όργανο με εξειδικευμένα κλιμάκια. Αυτοτελές δεύτερο όργανο δικαιολογείται μόνο όπου το προβλέπει ήδη ειδική διάταξη νόμου, οπότε εφαρμόζεται η παρ. 6.

Υπενθυμίζεται ότι, στις περιπτώσεις που θα απαιτηθεί η σύσταση νεών οργάνων, οι σχετικές αποφάσεις θα πρέπει να έχουν εκδοθεί το αργότερο εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του ν. 5293/2026 [7-4-2026]. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 10, μετά την 1η/1/2027 δεν επιτρέπεται, σε καμία περίπτωση, η εξέταση ενδικοφανών προσφυγών από όργανα με καθορισμένη τοπική αρμοδιότητα. Οι σχετικές αποφάσεις παρακαλούμε να κοινοποιηθούν άμεσα με την έκδοσή τους στην Υπηρεσία μας.

Β. Υπενθυμίζονται οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 5293/2026 περί υποχρεωτικής ανάρτησης εγκύκλιων οδηγιών στις ιστοσελίδες των φορέων, καθώς και η υπό στοιχεία ΔΙΔΔΔΗ/Φ.18/οικ.13642/6-8-2026 σχετική εγκύκλιος της υπηρεσίας μας [ΑΔΑ: ΨΗΝΟ46ΜΤΛ6-2ΒΝ].

Η ως άνω υποχρέωση δεν περιορίζεται στις αναρτητέες στο Πρόγραμμα «Διαύγεια» εγκυκλίους, δηλαδή αυτές που εκδόθηκαν μετά τη θέση σε ισχύ των σχετικών με το Πρόγραμμα «Διαύγεια» διατάξεων του ν. 3861/2010, ούτε στις προσδιοριζόμενες ως «ερμηνευτικές» εγκυκλίους ή εγκυκλίους «για την εφαρμογή της νομοθεσίας» κατά τις διατάξεις της περ. 5, παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 3861/2010 ή της ισχύουσας σήμερα περ. (ε), παρ. 3 του άρθρου 76 ν. 4727/2020, αλλά καταλαμβάνει τις **ισχύουσες σήμερα εγκυκλίους στο σύνολό τους, ανεξαρτήτως της χρονολογίας έκδοσής τους.**

Και τούτο επειδή στόχος των ρυθμίσεων αυτών είναι οι διοικούμενοι να γνωρίζουν εγκαίρως και με ακρίβεια την ισχύουσα, επικαιροποιημένη ερμηνεία που δίνει η υπηρεσία σε νομοθετικό ή κανονιστικό κείμενο που τους αφορά. Άλλωστε, οι προγενέστερες του 2010 εγκύκλιοι είναι ακριβώς εκείνες που οι ενδιαφερόμενοι δυσκολεύονται να εντοπίσουν. Είναι αυτονόητο ότι για τις εγκυκλίους αυτές αρκεί η ανάρτηση στην ιστοσελίδα του φορέα και δεν απαιτείται εκ των υστέρων ανάρτηση στο Πρόγραμμα «Διαύγεια».

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι στις ιστοσελίδες των φορέων αναρτώνται τα πλήρη κείμενα των εγκυκλίων όπως εκδόθηκαν, με τον αριθμό πρωτοκόλλου, την ημερομηνία, τον υπογράφοντα και, όπου υπάρχει, τον ΑΔΑ, ανεξάρτητα από τη μορφή του σχετικού αρχείου (αρχείο κειμένου, PDF κ.λπ). Δεν αρκεί ενημερωτικό κείμενο ή περίληψη. Ό,τι παύει ή διατηρείται σε ισχύ είναι η εγκύκλιος, άρα αυτή πρέπει να είναι αναρτημένη. Επιπλέον, η περ. β) της παρ. 2 επιβάλλει τον διακριτό προσδιορισμό των τμημάτων που δεν ισχύουν πλέον, κάτι που προϋποθέτει το πλήρες κείμενο. Συνοδευτικό επεξηγηματικό κείμενο προς τους πολίτες επιτρέπεται και είναι επιθυμητό, ως πρόσθετη διευκόλυνση ενημέρωσης και όχι ως

υποκατάστατο. Τέλος, η σήμανση των τμημάτων που δεν ισχύουν γίνεται με σημείωση πάνω ή δίπλα στο αναρτημένο κείμενο, χωρίς επανέκδοση της εγκυκλίου.

Κατόπιν των προεκτεθέντων, παρακαλούμε τις αρμόδιες για τη διοικητική υποστήριξη οργανικές μονάδες των φορέων, να συντονίσουν τις απαιτούμενες ενέργειες των μονάδων που εκδίδουν εγκύκλιες οδηγίες εντός του φορέα τους, δεδομένου ότι, βάσει των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 20 του ν. 5293/2026, **από την 1η Οκτωβρίου 2026, ισχυρές κατά την έναρξη ισχύος του ν. 5293/2026 εγκύκλιες οδηγίες παύουν να ισχύουν μέχρι να πληρωθούν οι απαιτήσεις του άρθρου 6 του νόμου.**

Παρακαλούμε για την κοινοποίηση της παρούσας, με κάθε πρόσφορο τρόπο, στις οικείες υπηρεσίες/υπαλλήλους αρμοδιότητάς σας όπως και στο σύνολο των Ν.Π.Δ.Δ. που τελούν υπό την εποπτεία σας. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις παρακαλούνται να δρομολογήσουν άμεσα την παρούσα στους ΟΤΑ Α’ και Β΄ βαθμού αρμοδιότητάς τους.

Η παρούσα βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα του Υπουργείου μας (www.ypes.gr), στη διαδρομή: Έργο & Δράσεις - Δημόσια Διοίκηση – Απλούστευση Διαδικασιών.

Ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Διοίκησης

Ιωάννης Φουστανάκης

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η Προϊσταμένη του Τμήματος
Γραμματείας και Παροχής Πληροφοριών
Του Υπουργείου Εσωτερικών
Μαρίνα Χρύση

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο):

1. Όλα τα Υπουργεία, Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού
2. Γενικές και Ειδικές Γραμματείες Υπουργείων, Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού
3. Όλες οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού
4. ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού, Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού
5. Όλες οι Ανεξάρτητες Αρχές, Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού
6. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
7. Προεδρία της Κυβέρνησης

ΚΟΙΝ. (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο):

1. Γραφείο Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης
2. Όλα τα Υπουργεία
   -Γραφεία Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών
   -Γραφεία Γενικών και Ειδικών Γραμματέων
   -Γραφεία Υπηρεσιακών Γραμματέων
3. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
   -Γραφεία Συντονιστών
   -Γραφεία Γραμματέων

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών
2. Γραφείο Υφυπουργών Εσωτερικών
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Διοίκησης
4. Γραφείο Υπηρεσιακού Γραμματέα
5. Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Διαδικασιών Δημοσίου
6. Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων
7. Διεύθυνση Υπηρεσιών Μιας Στάσης
8. web.support@ypes.gr για την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου στη διαδρομή: Έργο & Δράσεις - Δημόσια Διοίκηση – Απλούστευση Διαδικασιών.